

■ Filip og Paulus:

Berørt av Jesus og Stefanus

AV OLAV MYKLEBUST

Jesu første disipler ble berørt og utfordret på det sterkeste av Jesus. Deres liv tok en ny retning i følge med ham. Deres erfaringer med Jesus gjør også inntrykk i vår tid. Men også etter Jesu død og oppstandelse inntraff dramatiske hendelser som grep dypt og fikk store konsekvenser for ettertiden. Jeg vil her fokusere på den betydning Stefanus' martyrdød fikk for to sentrale diakonale aktører: Apostelen Paulus og diakonen Filip.

Paulus kjenner vi som et menneske som ble sterkt berørt av Jesus og budskapet om ham. Første gangen vi hører om ham, er ved steningen av Stefanus. Under rettergangen stormet vitnene mot Stefanus, drev ham utenfor bymuren og stenet ham. Klærne sine la de ved føttene til en ung mann som het Saulus. (Senere kalles han Paulus). Han var enig i mordet på Stefanus, forteller Apostelgjerningene (8, 1).

Det kan neppe karakteriseres som et likegyldig utgangs-

punkt -. Men denne Saulus ble så sterkt berørt at livet tok en ny retning. I første omgang ble han oppildnet av det han hadde vært med på. Mens noen gudfryktige menn begravet Stefanus og holdt en stor dødsklage over ham, gikk Saulus løs på menigheten. Han trengte seg inn i hjemmene, truet dem på livet og slepte ut både menn og kvinner og fikk dem kastet i fengsel (Apg 8, 1ff). Saulus skildres med jernskodd hæl, i den samme rolle som vi dessverre alt for godt også kjenner fra det tyvende århundre.

Men møtet med Jesus gjennom Stefanus satte sine spor også hos ham.

Berget livet

Apostelgjerningene forteller senere at det etter Paulus' tredje misjonsreise ble et oppløp mot ham på tempelplassen. Hele Jerusalem sto på ende og Paulus ble med nød og neppe berget av vaktmannskapene fra å bli slått i hjel (slik Stefanus ble). Da holder Paulus en forsvarstale for folket. I talen refererer han en samtale han i henrykkelse har ført med Jesus selv. Her omtaler han Stefanus som Jesu martyr, hans vitne: "Da blodet rant fra Stefanus, ditt vitne, var jeg selv til stede. Jeg var enig med dem som drepte ham, og passet klærne hans" (Apg. 22, 20).

Stefanus, av Solrunn Nes

På denne måten forteller Paulus at hans liv fikk en ny retning gjennom steningen av Stefanus. Han er den første som omtaler Stefanus som Jesu (blod)vitne. Under overflaten hadde Stefanus' vitnesbyrd også gjort dypt inntrykk på forfølgeren Saul. Stefanus' martyrdød ble Jesu såkorn. Mens Saul noe senere var underveis med fullmakt til å føre alle han fant som hørte til "veien", i lenker til Jerusalem, både menn og kvinner,

strålte plutselig et lys fra himmelen omkring ham, og han ble stilt til regnskap på sitt morsmål, på hebraisk: "Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg?" Han spurte: "Hvem er du, Herre?" Og svaret lød: "Jeg er Jesus, han som du forfølger" (Apg 9, 1ff).

Mektig inntrykk

Disse sviende ordene glemte Paulus aldri siden. De gjorde at han forandret navn fra Saul, navnet på forfølgeren, til Paulus (= Liten), navnet på

Jesu etterfølger, den ringeste av apostlene, fordi han hadde forfulgt Guds kirke (1 Kor 15, 8-9). Forfølgeren som hadde hørt Stefanus, Jesu martyr, men likevel bifalt mordet på ham, ble utvalgt som Jesu redskap til å bære Jesu navn frem for folkeslag og konger og for Israels folk. "Og jeg skal vise ham alt han må lide for mitt navns skyld". Slik lød budskapet til Ananias som ble sendt til Paulus, for å gi ham synet igjen og for at han skulle bli fylt av Den Hellige Ånd (Apg 9, 15-16). Stefanus' meningsløse død ble dermed vendt til en meningsfull og historisk skjellsettende begivenhet med konsekvenser for hele verdenshistorien. Ved Stefanus død ble himmelen ikke bare åpnet for ham, men for Paulus og gjennom ham en hel verden som lå i mørke.

Men Paulus var ikke den eneste enkeltpersonen som ble berørt av Stefanus' død. Den kraftige forfølgelsen som brøt løs etter steningen av Stefanus rammet også de andre som var innsatt sammen med ham i menighetens første ordnede diakonitjeneste. De måtte flykte i sikkerhet fra Jerusalem. Slik ble også diakonen Filip til en pionermisjonær for evangeliet. Han kom til hovedstaden i Samaria hvor han forkynte Kristus. Vanligvis fremheves det særlig at Peter og Paulus hadde banebrytende betydning for det kristne budskap og menighetenes vekst. Men diakonen Filip's virksomhet bør også berømmes. Den har uten tvil hatt en betydning som er blitt alt for lite beaktet og æret. Mens forfølgeren Saulus fortsatte sitt menighetsnedbrytende program, startet Filip med å vitne om

Kristus og drive omsorgs- og menighetsbyggende virksomhet i perifere områder og for utstøtte mennesker.

I konstant konflikt

Samaritanerne som Filip kom til, hadde en mellomstilling mellom jøder og hedninger. Fra ledende jødisk hold ble de betraktet som utskudd. Det besto en permanent konflikt mellom de to folkegruppene. Filip's virksomhet representerte i forhold til dette en radikal medlidende jødisk imøtekommenhet. Evangeliet åpnet for en sosial og diakonal tilnærming til utskuddsgrupper. En slik tilnærming praktiserte Jesus i handling og i lære i evangeliene (Luk 9, 51-56; 17, 11-19; 10, 25-37). Men diakonene, og Filip i særdeleshet, var de første som virkelig gjorde den i kirken misjon. Peter og Johannes utfylte senere dette arbeidet, men det var Filip som innledet evangeliseringen. Apostlene oppholdt seg fortsatt i Jerusalem og var forhindret fra å delta.

Hvem var denne Filip? Hva var drivkraften? Hva var innholdet i hans budskap? Hvilke roller gikk han inn i og hvilken betydning fikk han? Det vil vi belyse i et senere innlegg.

En ting er sikkert: Også diakonen Filip var fylt av Den hellige Ånd og berørt av Stefanus' vitnesbyrd om den åpne himmel (Apg 6, 3. 5; 7, 55-56). ●

Stefanus

- Regnes som Kirkens første diakon.
- Var en av de syv som ble valgt til diakonitjeneste av urmenigheten i Jerusalem.
- Ble innsatt av apostlene.
- Oppgave: Skulle løse en hard konflikt vedrørende diakonien.
- Hellenistiske jøder kom i diskusjon med Stefanus.
- Kunne ikke stå seg mot hans visdom og åndskraft.
- Satte ut falske rykter og anklaget ham for å spotte Moses, templet og Gud.
- Motstanderne tvang ham inn for Det høye råd i Jerusalem
- Stefanus' forsvarte seg ved å vise til Israels historie.
- Anklaget motstanderne for å stå Den Hellige Ånd imot, og for å forfølge Guds sendebud.
- Anklagerne reagerte forbitret og stenet ham utenfor byen.
- Stefanus så himmelen åpen.
- Overga sin Ånd til Herren Jesus.
- Ba for sine fiender.
- Anklagene, rettergangen og Stefanus død har flere likhetsstrekk med rettergangen mot Jesus og hans død.

Stefanus

Stefanus regnes som den første kristne martyr.

Navnet: betyr "Krans".

Martyrdag i kirkeåret: 26. desember, 2. juledag.

Symboliske attributter: Dalmatika ("hvit frakk!"), evangeliebok (!), krone og palmegren. Fremstilles også med stener i hånden.

Virkningshistorie: Enorm - også i Norge.

Sagaen fremstiller Olav den Hellige som Norges Stefanus.